

Summary

lányok jönnek mezítláb, gyalogszerrel, hat hófehér lóval. A lovak akár az unicornis kései leszár-mazottai. Karcúak, törékenyek, mint a lányok. Táncot lejtenek egymással. A lányok kezében répa, lovaik a kezükből esznek. Ebből a csendes, lassú táncból, a finom, kiszámított mozdulatokból valami különös erotika sugárzik. Megszelídített lovak, megszelídített unicornisok. Később a lovak magukra maradnak a porondon, önállóan hajtják végre a koreográfiát. És ahogy ezek a fehér, de csupasz testek egymásba szaladnak, szájuk összeér, felugranak, tovább vibrál a levegőben az erotika. Újra beviharzanak az indiai táncosok, elúzik földjükre a fehér lovakat, eliramlik velük a mítosz, a költészet, visszavonulnak a mítoszok időtlenségébe. Talán itt kezdődik a civilizáció?

A néhány perces szünetben két ló – az egyik póni – igazgatja a porondmester vezényletével az összejárt (széttáncolt) porond földjét. Afféle, az igazi cirkuszra jellemző humoros közjáték ez, amelynek itt és most nem igazán találom a helyét. Talán a brechti elidegenítési effektire emlékeztet, valójában egyszerűen csak visszavezet a mindennapokba, a testek és mozgások teremtette misztikus térből és időből a valóságba, apró öniróniával, pajkos fintorral a résztvevők és az alkotók felé is.

A második rész elején a gipsz lószobrok szűkebb teret jelölnek ki a porondon. A szobrok sematikusak, de megőrzik a lovak testéből áradó erőt és dinamikát. Klarinét szól. A porond két ellentétes oldalán egy-egy táncos, férfi és nő fehér balettruhában. Lassan kígyóznak a szobrokon, lefeksznek a vörös földre, ahol lassan tovább mozognak, majd egyenletes, szünet nélküli mozgásuk a fehér makettekben folytatódik. Míg nem a makettek és a táncosok ruhája egyszínűvé válik a rozsdabarna földdel, már nem világítanak rajta, egyre inkább beleolvadnak, s egyre nehezebb szemünkkel követni őket.

Az első darab után ez minden tekintetben mesterkéltnek, manírosnak hat. A lovak teste, izmai, energiái nélkül a két szép, kimunkált táncostest pedig erőtlennek.

A harmadik résszel kezdetét veszi a misztikus celebráció Sztravinszkij *Zsoltárszimfóniájára*. Idők kezdete előtti vagy egyszerűen csak hajnali (?) köd lepi be a porondot. A ködből kibontakozik hat nőalak, világos (halványsárga és kék) taftruhában, kibontott hajjal. Ahogy oszlik a köd, egyre határozottabb formát öltenek, ruhájuk kontrasztjától felforrósodik a rozsdavörös talaj. Középkori nemesek, nimfák avagy istenasszonyok...? Később fehér bugyor ereszkedik le a porond magasából. Benne a mozgás emberalakot sejtet. Kéz, láb, váll, hát. Eleinte apró, majd egyre növekvő, élénkítő, szélesedő mozdulatok. A kéz és a láb lassan kinyúlik a felfüggesztett fehér anyagból. A táncos porond színéhez hasonlatos bőre határozottan elválik a textiltől. A születő ember visszahúzódik embrionális állapotába, az őt elfedő-megtartó fehér anyagba. Hat lovas viharzik be rozsdavörös kaftánban, felékszerezve, hosszú hajuk lobog, majd újra az istennő-nimfák jönnek, immár lóháton. Tizenkét lovas, hat férfi és hat nő. Hosszú ruhájukban akár a kelta mitológia alakjai. Az idők kezdetén, a történelem kezdetén. Időtlenül. Mozdásuk egyszerre áraszt nyugalmat, erőt, álomszerűséget, ünnepélyességet és várakozást. Most már erőteljesebben, határozottabban, kibontakozva, majd visszahúzódva mozog még mindig a levegőben a születő ember. A lovasok elhagyják a porondot, de energiáik még mindig a levegőben kumulálódnak, a fehér bugyor a „fent”, a lelkek világából földet ér, testet ölt. Embrionális alakban fekszik a földön. Megszületett az ember.

Az estet Bartabas szülője zárja: fekete és szürke ruhában, sötét lovon, mint mindig. A sötét porondon egyetlen *gegen* világítja meg felülről. Harang szól. A szertartásnak vége. Taps. A lovasok és a táncosok meghajolnak. Bartabas nem.

A nézők – mint ahogy érkeztek – a lovak karámjai felett húzódó galérián át távoznak. A karámkon, táblákra írva a lovak neve, amelyeket egyébként a színlap is feltüntet: Akim, Babilon, Balanchine, Barisnyikov, Est (Kelet), Farinelli, Gitan, Goya, Lifar, Luz, Nizsinszkij, Nord (Észak), Ouest (Nyugat), Picasso, Sud (Dél) – csak néhány különösen beszédes név példaként. A baletton karcú, fehér lovak nevezetes táncosok, koreográfusok nevét viselik. Nomen est omen?

Az állatok jobban érzékelnek, mint mi. Megérik az erőt, a feszültséget, a csöndet. Nekik még megvan a hatodik érzékük, amely talán éppen elsődleges jegyükön, az animalitáson alapszik. Ezért képesek visszavezetni minket, agyoncivilizáltakat egyfajta transzcendenciához.

Így aztán az immáron XXI. századi néző jegyért tülekszik, hogy megnézzen valamit, ami *más*. És szeretné hinni, hogy valóban az. Szeretné elfelejteni, hogy a Zingaro mégiscsak egy jól prosperáló magántársulat, hogy a szabadon kóborlás mögött turnék és szigorúan szabályozott szerződéses kötöttségei mozgatják őket. Hogy amikor nem játszanak, időnként filmet forgatnak (Bartabas eddig kettőt forgatott *Mazepa*, illetve *Sámán* címmel). Hogy egyre szélesebb PR-tevékenység tartja életben a mítoszt, amelyet a Zingaro jelent. Hogy profik, és hogy végső soron ez is üzlet...

Így hát idejövünk, keressük a legendát, és egy-egy pillanatra rátaláltunk, amikor elfelejtkezünk önmagunkról, belefeledkezünk a látvány és a hangulat teremtette itt és mostba, inkább érezzük, mint értjük az előadás misztikus üzenetét, és belelejezzük a port, amelyet a lovak patája vert föl.

Néhány percre azonosulunk velük, vagy inkább azokkal, akiké ők is valószínűleg: szabadokká.

2001-ben a Zingarót Lyon, Moszkva, Barcelona, Montreal, Toronto, New York várja, hogy aztán visszatérjen a panelek közé, Aubervilliers-be mint a város hétköznapi csodája.

The University of Theatre and Film Arts is already since a certain period in the centre of vivid discussions. Journalist László Bóka B. studied in depth the symptoms of the crisis and talked to a fair number of students to sample their opinions and proposals.

This time we have a column on recent opera performances. András Csont saw a revival of Puccini's *Manon Lescaut* at Budapest's Erkel Theatre, Szilárd Zoltán Zala gives an account of revivals of Verdi's *Rigoletto* at the Erkel, in Pécs and in Miskolc, while Tamás Koltai combines his review of Benjamin Britten's *A Midsummer Night's Dream* in Szeged with that of Shakespeare's original play as performed by the Hungarian ensemble of the National Theatre of Marosvásárhely, Rumania.

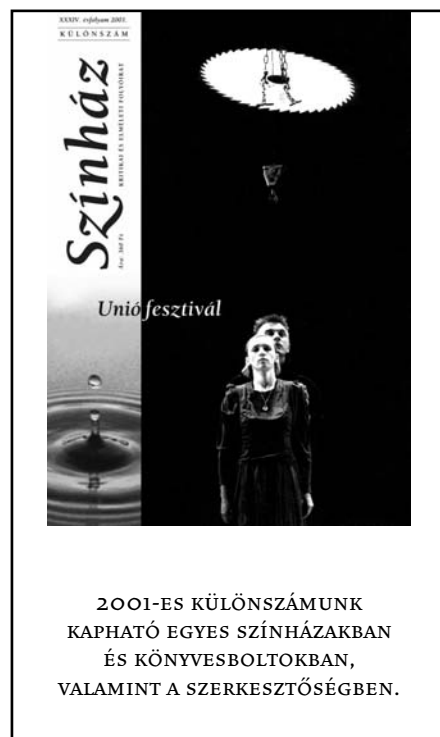
Three theatres came up with a new version of Peter Shaffer's always popular *Amadeus*. Our critics particularly loved the performance by the Hungarian ensemble of the North Theatre of Szatmárnémeti, Rumania; Balázs Urbán and Réka Hegyi saw it for us, Mr. Urbán writing also about the Szolnok version, while Andrea Tompa travelled to Slovakia, to see the performance of the same play by the Hungarian-speaking Jókai Theatre of Komárom.

Four near classic Hungarian authors, five performances of four plays – this is another aspect of last weeks' theatrical calendar. Judit Szántó saw Ferenc Molnár's *Liliom* at both the theatre of the University of Theatre Arts and at the Thália Theatre, as a co-production by this house and the Chalk Circle Theatre; Andrea Stuber reviews *Olympia* by the same author at the Stage and *An Adventure* by Sándor Márai at the Piccolo Theatre; and Dezső Kovács shares with the reader his impressions of Dezső Szomory's *Ermine* at the New Theatre.

In our column on modern dance theatre Katalin Lőrinc reviews *The Feast*, a new production by the Compagnie Pal Frenak, Livia Fuchs saw *Coda* by the group TranzDanz and Tamás Halász writes about *The Duel*, performed by the ensemble called Andaxinház.

In our column on the news of world theatre, Vali Fekete introduces the company Zingaro based in Aubervilliers, France which offers a very special mixture of circus and theatre.

Playtext of the month is *Tin and Putto in Li-pot* by Máttyás Varsa.

2001-ES KÜLÖNSZÁMUNK
KAPHATÓ EGYES SZÍNHÁZAKBAN
ÉS KÖNYVESBOLTOKBAN,
VALAMINT A SZERKESZTŐSÉGBEN.